

Bilag 2

Notat om udfasning af engangsemballage

7. januar 2021

Sagsnummer
2020-0847170

Dokumentnummer
2020-0847170-2

I nærværende bilag gennemgås engangsemballage, herunder engangsplast, Københavns Kommunes nuværende krav på området samt en status på kommunens arbejde med implementeringen af krav til reduktion af emballage. Yderligere gennemgås kommunens arbejde og deltagelse i relevante grønne netværk, hvor der kontinuerligt er fokus på, hvordan kommunen kan fortsætte med at nedbringe mængden af emballage, herunder særligt med fokus på engangsplast, gennem indkøb og fokus på genanvendelighed og affaldssortering. Kommunens arbejde ligger i tråd med det arbejde, der sker i de grønne netværk og SKI. Gennemgangen i bilaget er en uddybning til indstillingen om udfasning af engangsemballage.

Definition af engangsemballage

Engangsemballage forstås som en samlet betegnelse for produkter, som anvendes til indpakning, opbevaring, beskyttelse og transport af varer, og kun kan anvendes en enkelt gang. Der er særligt fokus på emballage af plast, da det i dag er vanskeligere at genanvende engangsplast end fx pap. De uønskede produkter vil således ofte være produkter med en meget kort levetid, og som ikke kan genanvendes og derved indgår i en cirkulær proces.

Beslutninger vedr. reduktion af engangsemballage

I Københavns Kommune findes der en lang række obligatoriske og frivillige krav, som skal/kan anvendes i forbindelse med udbud. En oversigt over samtlige krav er tilgængeligt for forvaltningerne i deres vejledning, Det Grønne Opslagsværk. Obligatoriske krav *skal* anvendes i forbindelse med udbud af en vare eller tjenesteydelse, hvorimod de frivillige krav *kan* anvendes i udbud.

I Københavns Kommune er der fx et obligatorisk krav om, at alle emballager skal være PVC- og ftalatfrie samt fri for alle kendte uønskede stoffer, jf. Miljøstyrelsens liste over uønskede stoffer. Det gælder både transportemballage og anvendelse af emballage mv. i køkkenet. Desuden besluttede Borgerrepræsentationen i 2009 en strategi som betød, at kildevand på flaske skulle udfases i kommunens institutioner. Strategien behandlede ikke salg af kildevand i kommunens kantiner, da

Center for Økonomi
Team Intern Økonomi og Indkøb
og Sekretærteamet
Københavns Rådhus,
Rådhuspladsen 1
1550 København V

EAN-nummer
5798009800206

et forbud mod dette på det tidspunkt blev vurderet til at kunne påvirke de enkelte kantiners driftskontrakter.

I forbindelse med Københavns Kommunes store fødevarerudbud besluttede Borgerrepræsentationen d. 20. juni 2019 en række obligatoriske krav til emballagen til fødevarer, da Teknik- og Miljøforvaltningen vurderede, at det er plastemballagen til ferske fødevarer, der er mest udviklet i forhold til at kunne genanvendes. Der blev blandt andet truffet beslutning om, at plastemballagen til ferske fødevarer skal være lavet af plasttypen PET. Desuden blev der truffet beslutning om, at Københavns Kommune forud for alle udbud forholder sig til, om der kan indarbejdes krav til emballage generelt.

Udover de obligatoriske krav, findes der hertil er en række frivillige krav, som kommunens udbudsjurister ved hvert udbud konkret skal vurdere, om de er relevante at stille. Disse omhandler blandt andet, at der kan stilles krav om produkter med genbrugt/genanvendt plast, at plastemballager og plastposer skal bestå af minimum 75 pct. genanvendt materiale, at emballage, som vejer mere end 25 gram, skal kunne skilles ad i separate materialetyper eller at multipakkeemballage, transportemballage og folier skal indeholde minimum 45 pct. genbrugsmateriale.

Når udbuddene er afsluttet, og der er indgået aftaler med leverandørerne, så indlæses de i Københavns Kommunes indkøbsløsning, så det sikres, at så længe indkøberne i Københavns Kommune anvender indkøbskatalogerne i indkøbsløsningen, så er det kun muligt at indkøbe de produkter, der laver op til de krav, som Københavns Kommune har stillet. Derved sikres implementering af kravene i hele Københavns Kommune, når der handles ind igennem kommunens indkøbsløsning.

Staten og Kommunernes Indkøbsfællesskab (SKI) og grønne netværk

En del af kommunens indkøbsaftaler gennemføres af Staten og Kommunernes Indkøbsfællesskab (SKI), der gennemfører udbud på vegne af staten og alle kommuner i landet. I Københavns Kommune er der truffet beslutning om, at kommunen som udgangspunkt skal tiltræde alle forpligtende SKI-aftaler, og at eventuelle undtagelser skal godkendes af pågældende fagudvalg og Økonomiudvalget. Derfor har Københavns Kommune tilsluttet sig langt de fleste SKI-aftaler. SKI har i sit arbejde også fokus på at nedbringe plastemballage og engangspastprodukter ved, at produkter i deres aftaler har så ressourceeffektiv en genanvendelse som muligt. SKI oplyser om, at det er en fast del af deres markedsanalyse for hvert udbud at identificere potentialet for at stille plastrelaterede krav, både i forhold til produktet og emballagen. Yderligere har de specifikke miljørettede krav inden for hvert aftaleområde. Københavns Kommune deltager i arbejdsgrupperne i forbindelse med kommende forpligtende aftaler i SKI, og forsøger så vidt muligt derigennem at få opbakning fra de øvrige

kommuner til de relativt høje miljøkrav, som er vedtaget i Københavns Kommune.

Københavns Kommune er desuden repræsenteret i en række netværk, der har til formål at accelerere bæredygtig udvikling. F.eks. Forum for Bæredygtige Indkøb, der fremmer miljøbevidste og ansvarlige indkøb i offentlige og private virksomheder, og Procura+, der arbejder for at fremme grønne offentlige indkøb på europæisk niveau. Yderligere er Københavns Kommune medlem af Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb (POGI). Partnerskabet er et samarbejde mellem offentlige organisationer, der ønsker at gøre en indsats for miljøet gennem indkøb. Som medlem er kommunen blandt andet forpligtet til at følge POGI's konkrete grønne indkøbsmål.

Status på forvaltningernes arbejde

Forvaltningerne har indsendt status på deres arbejde med at vurdere krav til engangspplastemballage og - produkter i forbindelse med deres udbud. Tilbagemeldingerne viser, at der arbejdes aktivt med området, men der vurderes at være yderligere potentiale i forhold til at reducere mængden af engangsemballage og øge efterspørgslen efter genbrugsplast. Dette arbejde forventes i sig selv at blive understøttet af, at der siden 2019 er blevet arbejdet med en kategoristrategi i Københavns Kommune, som fra budget 2022 skal medføre øget effektiviseringer på indkøbsområdet med årligt 50 mio. kr. Kategoristyring indebærer en opdeling af kommunens køb i kategorier, der er rettet mod et afgrænset marked. Da business casen blev besluttet, fremgik det bl.a., at kategoriorganiseringen også skal give en bedre koordinering i implementeringen af politiske målsætninger og lovkrav. Det konkrete kategoriejerskab er fordelt ud på forvaltningerne, afhængigt af hvor viden om produkterne er størst.

Tabel 1. Status fra forvaltningerne på omlægning

Forvaltning	Status
Børne- og Ungdomsforvaltningen	Børne- og Ungdomsforvaltningen varetager den fælleskommunale aftale om fødevarer, som hele kommunen anvender til fødevarerindkøb. I fødevarerudbuddet er der stillet krav til emballage på baggrund af de krav, der blev vedtaget af Borgerrepræsentationen den 20. juni 2019. Forvaltningen oplyser, at der via cateringaftaler leveres mad i genanvendelig plast. På nuværende tidspunkt er det ikke muligt at få bionedbrydeligt emballage, der kan opvarmes og holde til mad, der er olieret. Det samme gør sig gældende for EAT-skolemaden. Børne- og Ungdomsforvaltningen arbejder løbende med området og er i dialog med leverandørerne
Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen	I Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen indkøbes der primært varekøb gennem kantinedriften i forvaltningens enheder. Her anvendes den fælleskommunale aftale om fødevarer, og derudover arbejder kantinerne med principper og procedurer, der minimerer anvendelsen af plast samt at affaldssortere korrekt

Socialforvaltningen	Socialforvaltningen har en række botilbud, som indkøber via cateringfirmaer. Forvaltningen oplyser, at maden ofte leveres i engangsplast og at de fremadrettet vil kunne stille flere krav til emballage i forbindelse med kontrakter med cateringfirmaer. Forvaltningen oplyser, at der har været et arbejde i gang med en indsats på emballageområdet, men at ressourcerne til dette har været allokert til håndtering af corona
Kultur - og Fritidsforvaltningen	Kultur - og Fritidsforvaltningen har ikke igangsat selvstændige aktiviteter vedrørende udfasning af engangsemballage eller engangsplast, og anvender primært de tværgående indkøbsaftaler i kommunen.
Teknik- og Miljøforvaltningen	Teknik- og Miljøforvaltningen har oplevet et øget brug af engangsplast i kantinerne under corona, hvilket forsøges nedbragt og substitueret med mere miljøvenlige alternativer. Forvaltningen forholder sig desuden aktivt til brugen af engangsplast i forbindelse med udbuddet af operatørrollen til Tour De France, idet operatøren og sideevents har ansvaret for uddeling af vand.
Sundheds- og Omsorgsforvaltningen	Sundheds- og Omsorgsforvaltningen stiller krav om bæredygtige og miljøvenlige emballageformer i en lang række af forvaltningens udbud, og leverandørerne er desuden forpligtet til at overholde principperne i FN's Global Compact, der blandt andet vedrører at begrænse brugen og spild af råstoffer og andre ressourcer i produktion og levering
Økonomiforvaltningen	I Københavns Ejendomme og Indkøb, under Økonomiforvaltningen, arbejdes der med de udbud, der går på tværs af forvaltningerne. Her anvendes de krav, der er specificeret i Det Grønne Opslagsværk, og senest er der bl.a. stillet krav i forbindelse med cateringudbuddet. Under Økonomiforvaltningen stilles der yderligere krav til sekundær emballage (emballage til blandt andet transport) i forbindelse med hardwareindkøb i Koncern IT.

Fokus på cirkulære indkøb og affaldssortering

Teknik- og Miljøforvaltningen oplyser, at forvaltningen på nuværende tidspunkt ikke har tilstrækkelig viden om de mange nye alternativer til engangsplastprodukter og emballagematerialer, for at kunne vurdere om de er mere miljøvenlige. Alternativerne omfatter f.eks. fiberbaserede engangsprodukter og -emballager af papir- og cellulosefibre. Hertil findes også et stort udvalg af biobaserede og bionedbrydelige engangsprodukter og -emballagematerialer, baseret på fornybar ressourcer som majs, sukkerrør mv. Disse går under betegnelsen "bioplast" og markedsføres som bionedbrydelige og/eller komposterbare.

Fælles for størstedelen af alternativerne er, at der skal en barriere-coating til, for at give materialerne ilt-, vand-, fedt- og olieresistente egenskaber. Disse barriere-coatings vil være forskellige, alt afhængig af hvad emballagen skal indeholde eller hvad produktet er tiltænkt. Hvis man i kommunen valgte at indkøbe alternativer til

engangsplastprodukter, herunder alternative emballagematerialer, vil man, når de bortskaffes, ende med en blandet affaldsstrøm af coatede materialer. Disse vil være problematiske at håndtere og heraf at genanvende indenfor rammerne af den affaldsinfrastruktur, som eksisterer i dag. Der findes i dag ingen teknologi, som kan genanvende både fibre og plastcoating i sammensatte produkter.

Teknik- og Miljøforvaltningen vurderer ikke, at det vil være hensigtsmæssigt at øge efterspørgslen af bionedbrydelige produkter og- emballager. I stedet vurderes potentialerne i at øge forbruget af mere cirkulære indkøb som langt bedre både ressource- og miljømæssigt. Det vil sige, at emballagematerialer skal være designet til genbrug og/eller genanvendelse - ud fra cirkulære principper, og efter brug at kunne håndteres i kommunens affaldssystem. Herefter afsættes affaldsressourcerne som pap, papir, plast og metal m.v. på markedet og oparbejdes til nye genanvendte råvarer og til produktion af nye produkter, og gerne til samme formål igen.

En enkelt undtagelse til at undgå plast coating er dog i forbindelse med Københavns Kommunes EAT-ordning (skolemadsordningen), hvor der anvendes bionedbrydelige emballager. Emballagerne er udelukkende valgt for at det skal være nemt for børnene at håndtere dem efter brug. Det vil sige, at alle emballager, der benyttes til måltider i skolemadsordningen, kan sorteres til genanvendelse sammen med madaffald/madrester og sendes til et behandlingsanlæg som omsætter madrester og bioemballager via industriel kompostering. Ved denne behandling af bionedbrydelige og komposterbare materialer får man udelukkende kulstof tilbageført til kredsløbet/til jorden.